



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enarrationes Novae D. Martini Lutheri in Ionam Prophetam

Jonas, Justus

Haganoæ

Tollite me, & mittite in mare, & quiescet mare a uobis, quia noui ego,
quod propter me fluctus magnus &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36521

IN IONAM

serimen tantum adducantur: cum e contra exempla
 multa sint, quòd propter seruos Dei, alij impij, &
 peccatores seruati, & à multis malis liberati sint,
 quemadmodum regi Ahab, & suis posteris Helias
 & Heliseus saluti fuerunt. Verum hoc inuertitur,
 illic propter bonos parcitur malis, hic impij & ma-
 li luunt, quòd peccauit pius, & fit ita sanctissimus
 pessimus, & primus ultimus. Hinc tam ualde pre-
 det Ionam peccatum suum prodere coram homini-
 bus: dolet enim turpiorem uideri gentibus, & ta-
 men cogitur tandem fateri.

Tollite me, & mittite in mare,
 & quiescet mare a uobis, quia no-
 ui ego, quod propter me fluctus
 magnus &c.

Hic nunc uideamus in Iona, quantum robur, &
 quàm planè diuina potentia sit fides ex corde pro-
 ro, & quanta eius energia. Hic nunc ponitur maxi-
 mum hoc & insigne exemplum fidei, de quo supra
 diximus, quomodo fides omnipotens sit, & inuicta
 contra omnes creaturas. Primum, propter se fateri-
 tur hanc tempestatē ortam, ibi intolerabili hac mo-
 le maximi sceleris se unum onerat, reliquos omnes
 exonerans, & alios omnes pronuntiat clara uoce
 in fontibus

infontes & iustos, tantum se miserum proclamat,
& accusat peccatorem. Hic non uulgare exemplū
edit charitatis Ionas, luens quod peccauit in proxi-
mos, quos in tanta coniecit pericula, & culpam om-
nem in se ipse deriuat. Hæc tāta charitas inuenit e-
contra, eos qui uicissitudine respondeant officij. Nā
illi boni homines non cupiunt ut adeo sese ad pedes
abijciat Ionas, libenter condonaturi peccatum, &
contenti hac confessione ingenua, totis uiribus con-
tendunt appellere ad littus, ut sic charitatem chari-
tati rependant, sed aliō uocat Deus Ionam.

Secundo, portat etiam coram Deo grauem illam
urentem sarcinam conscientie, de admissio hoc fla-
gitio, & confunditur coram oculis Dei. Cor enim
eius & conscientia nunc prostrata & conuicta ia-
cet, quod grauissime cōtra Deum & homines pec-
carit. Quam millies & infinitis modis acerbius &
intolerabilius sit coram Deo confundi, quam coram
hominibus, norunt experti tentationes. Nam ibi tūc
nulla rima, nullus locus aut angulus, in tota creatu-
ra est, ne in inferno quidē, quo possit abscondi, sed
ibi coram oculis Dei, & quasi aspectante tota crea-
tura, ut propheta ait, quasi fur deprehensus in fur-
to, à sese, à tota creatura, & omni sue mentis cogi-
tatione conuictus, obrutus ac pudefactus stat pec-
cator. Sic hic non oportet respicere Ionā ut redem-

I N I O N A M

ptum & rursus receptum in gratiam, sed sic in lucto sui peccati lapsantem & luctantem, per omnia confusum & pudefactum coram Deo & omnibus creaturis, nec in his tenebris uidentem ullam scintillam consolationis. Nam si corda piorum in tentationis hora uiderent aut sentirent ullam rimulam euadendi, non sic caderet animus, non sic pudeficeret nos, non sic discrucietur conscientia. Deus autem ibi se totum abscondit, & omnem consolationem occultat, tantum ob oculos uersaretur peccatum & confusio, tunc ibi nihil est conscientia tali quicquam miserius, & afflictius.

Tertio, peccatum hic mox consequitur mors, ut peccati poena, ut Paulus 2. Corinth. 15. dicit, Lex potentia peccati, stimulus mortis peccatum. Sic hic Ionas uidet nihil restare quam mortem, ideo paratum offert se morti, & ipse sibi fert capitis sententiam, Projicite me, inquit, in mare, quasi diceret, plane mihi moriendum est, aut nulla unquam erit tranquillitas. Hic iterum non oportet nos respicere Ionam, iuxta sequentem serie historiam. Nam cum nos totam iam legamus historiam, quomodo postea liberatus sit, uidetur nobis eo leuius periculum & parum nos afficit. Sed oportet cor & affectus introspicere Ionam, in hoc tanto tentationis impetu quasi sati, qui hic ne scintillam quidem uitae aut salutis sensit, sed

tit, sed meros dolores & terrores maximos mortis, ut iam omnem spem uitæ abijciens, uix uocem hanc expallescens & semimortuus exanimis edat, Projicite me in mare. Nam si Deus sic nobiscū ageret in agone mortis, ut ostenderet nobis aliquā scintillam uitæ, aut si animus sic apud se tunc esset, ut concipere posset uel cogitare aliquod omnino in tota creatura spatium quo migraret, aliquam uia aut modum quo consisteret, aut ubi conquiesceret, breuiter aliquid cui posset inniti, mors non esset tam acerba, sed esset ueluti saltus quidam, per riuulū de ripa in ripam, ubi utrinq; uideas ubi sis, ubi hereas & possis consistere. Nunc autē mors cuiusmodi est conturbatio, ubi è firmo & certo littore huius uitæ desiliendū est in medium mare, ubi nec sentire quicquā, nec uidere, nec ulli rei usquā inherere aut inniti possis, sed tantum sis quo mare & fluctus te auferunt in manu Dei. Quemadmodū & hic Ionas è nauis qua uehebatur, quem sentiebat, projicitur in abyssum, ubi nec uadum nec fundum sentit, sed ab omnibus creaturis desertus, in manu Dei uehitur.

Quarto, portat in media morte iram Deo, nam nimis sentit illam mortē, non ex gratia, sed indignatione Dei sibi infligi. Mortem quidē forsā ferre tolerabilius fuisset, si simul nō premeret, & penē opprimeret miserum Ionam irā Dei, cum propter no-

men & Verbum Dei ad mortē condemnatur, iniu-
 riam tyrannorum, ut plerisq; martyribus contigit,
 mors tolerabilior & iucunda est. Nam ibi marty-
 res certi sunt per iniuriam se pati, & cum causa sit
 optima, nihil dubitant Deum ipsis bene uelle & fa-
 uere, & agnoscunt hanc crucē & mortem nō per
 iram, sed bona Dei uoluntate immitti. At ubi meus
 animus me ipsum coarguit, ubi ipse mihi sum con-
 scius me commeruisse mortem, ibi mortis acerbita-
 tem auget, horribilis metus iræ diuinæ, totāq; men-
 tem euertit & conturbat, ut nihil in me quā mor-
 tem & iram sentiam & inueniā. Ista quatuor nunc
 si singula per se expēdas, uide an non singula tam
 grauiā sint, ut uel sanctos pios frangere possit, nā
 impij non possunt ibi perdurare. Quis enim tam est
 fide robustus, ut hilari animo, aut tranquillo corde
 esse possit, si tantum uere sentiat irā diuinam, etiā
 si corpus non moriatur. Plerosq; Ethnicos hic in-
 credibilis mœror, & hæc tanta mœstitia egit in fu-
 rorem, ignaros quo igne torquerentur miseri, aut
 quid paterentur, multos uero ad restim adegit: de-
 inde, quis tam infractus, qui mortis conspectu non
 ualde perterrefiat aut expallefcit, etiam si igno-
 ret quid sit ira Dei? ut Ethnici: aut etiam si gratiam
 Dei, & placatum Deum senserit, ut spirituales &
 sancti. Ideo nulla est grauior, durior, aut molestior
 fari

sarcina sub cælo, quàm uere sentire uim peccati, & uel uno momento experiri ream conscientiam. Planè supra humanas uires est, ferre hanc tantam tristitiam, ut primum coram Deo confundaris, deinde extreme tibi displiceas, neque aliter intus sentias, quàm omnibus creaturis te & abominabilè & inuisum esse. At hunc miserum & afflictum Ionam, hæ tentationes horribiles, simul quasi uiolentus fluius obruunt, & misere urgēt, ac penè oppressum sic submergūt, ut propè fide euersa adigatur ad desperationē. Superat planè humane rationis captū, & uerbis exprimi nequit, cuiusmodi ibi æstus et mirabilis lucta in afflictissimo Ionæ corde fuerit, non sit mirum si in hoc tanto agone Ionas quoq; sanguinem exudarit. Hic enim miser & tristissimus Ionas contra peccatum, contra accusantem propriam conscientiam, contra diluuium pessimarū cogitationū & imaginationum cordis sui, contra inualescentē & iam sibi incumbentem iram Dei, unus obnititur & solus decertat. Ibi haud dubie salus Ionæ tenuissimo pependit filo, & (ut Psalmus ait) non longè absuit à portis inferi & æternæ damnationis. Hic optarim mihi non deesse uerba ad adumbrandū uel tenuibus lineamentis hoc tantum fidei robur, quòd his inferi portis præualuit, adcoq; quòd ibi contra tantum impetum perstitit. Nam quòd in fide con-

IN IONAM

stans permanserit Ionas, ostendit hæc magnifica & excellens euasio & liberatio. Deus enim nullū incredulum aut impium, tam nouo & per omnia excellenti miraculo ē media morte eripit. Ad hæc Ionas fatetur se seruum Dei, & merito se contempti Dei pœnas dare fatetur, quod nulli omnino sapientes mundi aut philosophi possent, sed recta præcipitarēt se & abijcerent in desperationis baratrum.

Præterea ad hæc tanta mala & hæc accedit noua calamitas, quod ē nauis in mare abijcitur, ibi in crudeli, & lento quodam mortis genere soli perendum est, ibi nemo est qui consoletur in tanta destititia, sed nauis cum suo cursu abit, Ionas in medio mari relinqitur, ut certo nūc submersus et mortuus.

Sexto, ne sic quidem miseriæ finis est, ne in mari quidem mori datur misero, nec satis est ut una morte pereat, sed horrēdis ceti faucibus tantillus bolus absorbetur. Et eo ipso crudelissimum, & quasi implacabilem ostendit se Ionæ Deus, quasi furore magis quam desituro, quasi ea pœna, ad quam ultro obtulit Ionas, non contentus, adhuc grauiorem & sauiorem querat uindictam. Nam immanis ille ceti rictus, haud dubie nihil aliud quam horribilis mortis facies fuit misero huic & tantis pauoribus confecto Ionæ: cum enim oris uidit immanem hiatus & dentes ordine fixos, quasi trabes aut acuminatas

tas columnas: cum uidit illam altissimam & obscu-
 rissimā gutturis cauernā, quid aliud quā in infernū
 uidit? Scilicet hoc est in morte consolari? scilicet sic
 Deus prope est contritis corde? hāc ne facie se of-
 fert Deus suis pijs, iam in morte luctantibus? Sed
 planē diuina & omnipotens potentia fides est &
 aeterna, ac insuperabilis uita, ideo & in maximis,
 mortis ac inferni difficultatibus, et illa extrema re-
 rum desperatione uires suos exerit, adeoq; tūc pri-
 mum resumit. Velles igitur perfectioris & exerci-
 tate fidei in aliquo magno sancto, imaginem tibi o-
 stendi. Huc huc ad Ionā in ceto aduerte oculos, hic
 fidem quasi in acie stantē, & credentis cordis per-
 fectam formam cernis. Hæc enim tanta (si nescis) in-
 fracti animi firmitas & constantia, hæc tam certa
 persuasio, Deum ueracem esse, fides est quam do-
 cemur. Hic tantus agone, & uictoria in agone, non
 uirium humanarum est, sed fidei robur & summus
 gradus. Hoc est illud inuictum robur, sub infirmi-
 tate absconditum. Et hic Deus ostendit quā ue-
 ra fides, sic adherens Verbo Dei cōtra omnes cre-
 aturas, adeoq; ipsam diuinam iram inuicta sit, etiā
 si omnes tentationum fluctus semel inundēt. Voluit
 autem Deus, ut Ionas toti mundo cordis sui intima
 aperiret, & palām affectus animi sui nobis prode-
 ret, ut uideremus cuiusmodi agone, omnium creden-

I N I O N A M

tium corda in similibus tentationibus exerceantur, ut posthac audiemus. Quemadmodum enim omnes maris fluctus Ionam adobruunt, & quemadmodum horribilis ille rictus beluæ, totaq; illa facies minatur interitū: ita tentata conscientia incredibili tempestate diuinæ iræ & mortis quatitur, omniaq; sic apparent quasi infernus in ictu oculi animam iam hausurus sit.

Et fuit Ionas in uentre ceti tribus diebus & tribus noctibus.

Quid putas, an non anno, an non centū annis, an non seculo longius uisum est ei hoc triduum? Si Ionæ cogitationes respicias, nullæ unquam dies aut noctes sub sole longiores fuerunt. Nam haud dubie nullum unquam tempus, nulla mora fuit molestior Ionæ, quàm quòd ibi in stomacho ceti, & simul in medijs tenebris, deuoratus & absumptus & tamē non consumptus iacuit. Quasi iam proiectus in infernum uiuus perijt ibi Ionas, non uidēs Solem neq; Lunam, non numerans horas neq; tempus, ignarus an hoc in mundo, an extra mundū ibi in tantis squalloribus uiscerum beluæ circumueheretur. Cuiusmodi putas terroribus cor eius percussum sit in uentre beluæ, dum nunc iecinoris immane pondus sibi incumbere, nunc pulmonis flatu & reflatu se uerberari